

BESZÁMOLÓ

a Könyvvizsgálói Közfelügyeleti Bizottság
2009. évi tevékenységéről

KKB

KKB

BESZÁMOLÓ

a Könyvvizsgálói Közfelügyeleti Bizottság 2009. évi tevékenységéről

Budapest, 2010. március

Kiadja:

Könyvvizsgálói Közfelügyeleti Bizottság
1051 Budapest, József nádor tér 2-4.
Telefon: +36(1)795-1570
Fax: +36(1)795-0294
E-mail: kkb@pm.gov.hu

Felelős szerkesztő: Nagy Ildikó
Tördelőszerkesztő: Palló Éva
Korrektor: Görgényi Pálné

TARTALOM

ELŐSZÓ	5
ÖSSZEGEZÉS	7
A KÖZFELÜGYELET ELLÁTÁSÁNAK FELTÉTELRENDSZERE	11
KÖZFELÜGYELETI VIZSGÁLATOK, ÁTTEKINTÉSEK	12
A költségvetési minősítésű könyvvizsgálók 2008. évi kamarai minőség-ellenőrzése tapasztalatainak vizsgálata	12
A fegyelmi rendszer működése, az eljárások tapasztalatainak vizsgálata	13
A tagfelvételi eljárás és a kamarai nyilvántartási rendszer utóvizsgálata	14
Közvetlen vizsgálat	14
A szakmai továbbképzési rendszer működésének áttekintése	15
A könyvvizsgálati standardok kidolgozásának, elfogadásának áttekintése	15
Az átláthatósági jelentések közzétételére és kamarai ellenőrzésére vonatkozó gyakorlat áttekintése	16
TÁJÉKOZÓDÁS, INFORMÁCIÓCSERE	17
ÁLLÁSFOGLALÁSOK, KÖZLEMÉNYEK	19
HAZAI ÉS NEMZETKÖZI KAPCSOLATOK	21
A BIZOTTSÁGHOZ ÉRKEZETT BEJELENTÉSEK ÉS MEGKERESÉSEK	22
A BIZOTTSÁG 2010. ÉVI FŐ CÉLKITŰZÉSEI	24

A KÖNYVVIZSGÁLÓI KÖZFELÜGYELETI BIZOTTSÁG TAGJAI

dr. Borbás Máté

Fekete Imréné

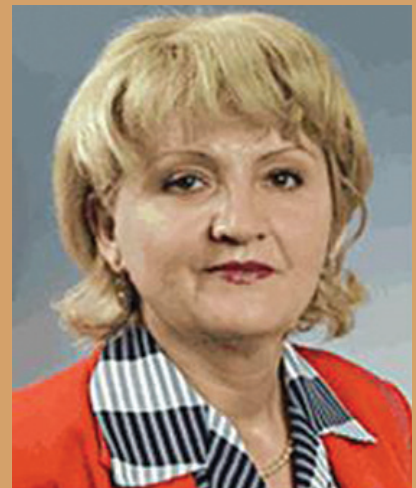
dr. Nyers Rezső

Boros Judit

Veresné dr. Somosi Mariann

dr. Weidlich Edit

ELŐSZÓ

A Könyvvizsgálói Közfelügyeleti Bizottság beszámolójának célja a pénzügyi beszámolás szabályozásában, eredményében érdekelt partnerek, a piaci szereplők tájékoztatása a könyvvizsgálatra vonatkozó előírások végrehajtásában végzett közfelügyeleti bizottsági tevékenység eredményéről, a vizsgálatok, a folyamatos áttekintés és tájékozódás során tett megállapításokról. A 2009-es év a bizottság működésének második éve volt.

A közfelügyeleti rendszer célja változatlan: hozzájárulni a piacgazdaság működéséhez, a könyvvizsgálói jelentéssel ellátott pénzügyi beszámolók hitelességével kapcsolatos bizalom erősítéséhez. Ezt várják el tőlünk a könyvvizsgálói közfelügyeletre vonatkozó, elveiben egységes, globális és európai uniós követelmények, miközben a közfelügyelet intézményi, szervezeti keretei az egyes államokban eltérő megoldásokat mutatnak. Jól érzékelhető, hogy a tőkepiacok nyitottsága a közfelügyeleti rendszer kereteiben, fő irányultságában erősödő harmonizációt, a könyvvizsgálói szakmától, szakmai szervezetektől független közfelügyeletek között pedig fokozottabb együttműködést igényel.

Általános elvárás, hogy a könyvvizsgálói közfelügyelet figyelmének középpontjában a gazdaság vérkeringését alapvetően befolyásoló, úgynevezett közérdeklődésre számot tartó gazdálkodók (tőzsdei társaságok, bankok, biztosítók, pénzügyi vállalkozások stb.) pénzügyi beszámolója álljon. A piac kiemelt szereplőinek stabilitása, nyilvános pénzügyi információinak könyvvizsgálói jelentéssel alátámasztott hitelessége nélkülözhetetlen eszköze a gazdaság működésének. Erre a felismerésre erősített rá a napjainkban is tartó gazdasági válság. Nincs ez másképp Magyarországon sem.

A beszámoló nyilvánossága a figyelemfelhívást is szolgálja. A könyvvizsgálói közfelügyeleti rendszer akkor éri el célját, ha a rendszer működésének tapasztalatai beépülnek a szabályozásba, hasznosulnak a végrehajtás folyamatában és a továbbfejlesztésre irányuló szándékok kellő támogatást kapnak az érintett szakmai szervezetektől, a szabályozó, ellenőrző hatóságoktól.

Budapest, 2010. március

Miklós László,

*a Könyvvizsgálói Közfelügyeleti Bizottság
elnöke*

ÖSSZEGEZÉS

A Könyvvizsgálói Közfelügyeleti Bizottságot (bizottság vagy KKB) a 2006/43/EK-irányelv rendelkezései értelmében, a Magyar Könyvvizsgálói Kamaráról, a könyvvizgálatról, valamint a könyvvizsgálói közfelügyeletről szóló 2007. évi LXXV. törvény (kkt) hozta létre 2008. január 1-jétől. Ez a törvény határozza meg a bizottság feladatait és mozgásterét a közfelügyeleti funkciók ellátásában.

Feladat- és hatáskörét a kkt-t módosító 2009. évi CXVI. törvény a közfelügyeleti funkciók nemzetközi vonatkozásai gyakorlásában és az Európai Unión kívüli harmadik országokkal való kapcsolattartás tekintetében tovább pontosította. Az uniós szabályoknak való teljes megfelelés érdekében azonban a kkt további módosítására van szükség.

A héttagú bizottság – amely független a könyvvizsgálói szakmától, illetve a Magyar Könyvvizsgálói Kamarától (kamara vagy MKVK) – munkáját a Pénzügyminisztérium által biztosított titkárság és a 2009-ben pályázati úton kiválasztott néhány fős szakértői hálozat segíti.

Tekintettel arra, hogy a közfelügyelet hatáskörébe tartozó egyes területek – a könyvvizsgálói tevékenység végzésének engedélyezése, a kamarai nyilvántartások vezetése, a könyvvizsgálói és minőség-ellenőrzési standardok, az etikai előírások, a szakmai továbbképzési rendszer és a minőségbiztosítási rendszer, továbbá a fegyelmi eljárások – a kamara feladatát képezik, a kamarával való együttműködés nemcsak törvényi kötelezettség, hanem a munkamegosztásból eredő szükségszerűség is a bizottság számára.

A bizalom erősítés fontos eszköze a nyilvánosság. A bizottság saját hatáskörben kiala-

kított ügyrendje, munkaterve, valamint éves beszámolója nyilvános, az interneten keresztül bárki számára hozzáférhető.

Tevékenységének középpontjában a könyvvizsgálat minőségbiztosítása áll. A közfelügyelet további részelemei (a nyilvántartási rendszer, a nemzetközi könyvvizsgálói standardok bevezetése, a továbbképzési és a fegyelmi rendszer) a piac által megkívánt minőségű, megbízható könyvvizsgálat feltételeit és biztosítékát jelentik.

A bizottság munkamódszere a könyvvizsgálók, a kamara munkájának folyamatos figyelemmel kísérése mellett a vizsgálat, az áttekintés és a tájékozódás. A munkatervben meghatározott témákra irányuló vizsgálatok a kamara által rendelkezésre bocsátott információk teljes körű vagy mintavételre alapuló elemzését, értékelését jelentik.

A közfelügyeleti funkció végrehajtása során gyakorolt áttekintés módszere a megismerés mélységét és kiterjedését illetően különbözik az egy-egy témában végrehajtott vizsgálattól. Az áttekintés magában foglalja a kamarai tagsággal együtt járó kötelezettségekre vonatkozó szabályozás megismerését, azok teljesítésére alkalmazott rendszerek működésének értékelését. Az áttekintés – a vizsgálatokkal ellentétben – nem minden esetben zárul a kamara elnöke felé megfogalmazott javaslatokkal. Annak eredményei, következtetései vagy a későbbi vizsgálatokban, vagy a folyamatos kapcsolattartás, a kamarai tisztségviselőkkel folytatott információcserén útján hasznosulnak.

A bizottság 2009. évi tevékenysége és megállapításai a következőkben foglalhatók össze.

A könyvvizsgálat a hiteles pénzügyi beszámolás nélkülözhetetlen eszköze. Magyaror-

ÖSSZEGEZÉS

szágon a könyvvizsgálók és a könyvvizsgáló cégek tevékenysége az uniós elvárásokhoz igazodóan szabályozott. A 2008-tól hatályba lépett kkt több új követelményt állított fel a szakmával szemben, amelyek tükröződnek a könyvvizsgálók szakmai szervezetében, a kamara munkájában is. A következő témakörökben a bizottság részéről végrehajtott vizsgálatok, áttekintések és megállapítások a nemzetközi és hazai elvárásoknak való megfelelést és a könyvvizsgálat iránti bizalom növelését szolgálják.

1 A költségvetési minősítésű könyvvizsgálók előző évi kamarai minőség-ellenőrzése tapasztalatainak vizsgálata alapján a bizottság felhívta a kamara figyelmét a speciális minősítést igénylő megbízásoknál (az önkormányzatok mellett a bank, biztosító, befektetési vállalkozás stb.) jelentkező, az átlagosnál nagyobb kockázatra. Szükségesnek tartotta, hogy a speciális ismeretek iránti igény tükröződjön a kamara szabályzataiban, eljárásaiban és javasolta, hogy a kamarai minőség-ellenőrzés során alkalmazott kiválasztási rendszer adjon prioritást a minősítéshez kötött megbízásoknak. A bizottság szükségesnek tartja a téma napirenden tartását.

2 Vizsgálta a bizottság a kamarai fegyelmi rendszer működését, a szakmai és etikai szabályok megsértőivel szembeni eljárások miatt lefolytatott fegyelmi eljárások tapasztalatait. A bizottság úgy ítélte meg, hogy a fegyelmi eljárások során kiszabott szankciók számos esetben nincsenek összhangban a feltárt tényekkel és az elkövetett vétség súlyával. Különösen vonatkozott ez az összeférhetlenségi követelmények megsértőire és a

közérdeklődésre számot tartó gazdálkodók (tőzsdei társaságok) könyvvizsgálóival szemben alkalmazott fegyelmi büntetésekre. A bizottság szerint a fegyelmi vétség és annak szankcionálása közötti aránytalanság ronthatja a kamara külső megítélését és a könyvvizsgálótról kialakult képet, ezért úgy ítéli meg, hogy a kamarának következetesen nagyobb szigorot kellene tanúsítani a fegyelmi vétségek elkövetőivel szemben. Megfontolandó a fegyelmi vétségekre vonatkozó jogszabályi háttér megerősítése is.

3 A tagfelvételi eljárás és a kamarai nyilvántartási rendszer tárgyában 2008-ban lefolytatott vizsgálat megállapításai, javaslati és azokra adott kamarai válaszok alapján 2009-ben a bizottság utóvizsgálatot tartott, amely megállapítás nélkül zárult.

4 Első ízben került sor 2009-ben a kkt által biztosított közvetlen vizsgálati lehetőség alkalmazására a bizottság részéről. Az indokoltságot a nagy sajtóvisszhangot kiváltó eset, a MÁV Általános Biztosító Egyesület tevékenységi engedélyének visszavonása és a gazdasági bűncselekmények gyanúja miatt elindított nyomozás szolgáltatta. Közben a könyvvizsgálat módszerét, minőségét a kamarai minőség-ellenőrzés vizsgálta, a KKB közvetlen vizsgálata arra keresett választ, hogy a könyvvizsgáló tájékoztatási kötelezettségének esetleges elmaradása közrejátszott-e a helyzet kialakulásában. A bizottság úgy ítélte meg, hogy a könyvvizsgáló a megbízó, valamint a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete (PSZÁF vagy felügyelet) felé fennálló tájékoztatási kötelezettségeinek eleget tett.

ÖSSZEGEZÉS

5 A KKB a vizsgálatok mellett áttekintette a kamarai szakmai továbbképzési rendszer működését és javaslatot tett a szakmai továbbképzés koncepcionális átgondolására, távlati képzési tematika kidolgozására. A bizottság javasolta a korszerű továbbképzési formák (például e-learning) bevezetését, az igazolt önképzés rendszerbe állítását, valamint a gyakorlati alkalmazhatóság fontosságát a kötelező témakörök kidolgozásánál.

6 A nemzetközi könyvvizsgálati standardok tervezett uniós befogadása kapcsán az Európai Bizottság előírta a független nemzeti közfelügyeletek közreműködését a megújult nemzetközi standardcsomag fordításának felülvizsgálatában. A kamara elvégezte az átdolgozott, átszerkesztett, illetve megújult standardok fordítását és lektorálását, a bizottság pedig felülvizsgálta azokat és véleményezés után egyetértett a fordítás szövegével.

7 A közérdeklődésre számot tartó gazdálkodók könyvvizsgálói számára előírt, évente nyilvánosságra hozandó átláthatósági jelentés eddigi folyamatát áttekintve a bizottság megállapította, hogy az arra kötelezett könyvvizsgálók (könyvvizsgáló cégek) jelentős része nem tett eleget kötelezettségének, a kamara pedig nem alakította ki időben az ellenőrzés rendszerét. A bizottság a kamarával történt többszöri egyeztetés után sürgette a 2008-as elmaradt és rövidesen esedékes 2009-es évre vonatkozó jelentések ellenőrzésének elvégzését és 2010. első félévi munkaterve szerint vizsgálja az átláthatósági jelentések ellenőrzésének gyakorlatát és eredményét.

8 A bizottság a folyamatos tájékozódás, információcsere során évközben ellenvéleményt nyilvánított a kamara elnökségének a szüneteltető tagok továbbképzési kötelezettségének csökkentésére irányuló javaslatával szemben, amely végül lekerült az elnökség napirendjéről. Folytatódott a kamarai tisztségviselők személyes meghallgatásának sorozata a tárgyév során. A megbeszélések javították a bizottság tagjainak informáltságát és lehetőséget adtak a kamarával együttműködésben megoldandó tennivalók megvitatására. A közfelügyelettel érintett feladatokban jelen lévő munkamegosztáshoz további segítséget jelentett a kamarai pénz- és tőkepiaci tagozat rendezvényein, a minőségellenőrök továbbképzésén, valamint a kamarai konferenciákon való részvétel.

9 Az év során a bizottság munkamegbeszélést szervezett a közérdeklődésre számot tartó gazdálkodók könyvvizsgálóinak részvételével, a számukra előírt szigorúbb követelmények tudatosítása érdekében. Ezen a workshop-on a kamara is képviseltette magát.

10 Az év során három alkalommal is szükségessé vált, hogy a bizottság nyilvános közleményt jelentessen meg közérdeklő témákban a könyvvizsgálók jobb tájékoztatására. A könyvvizsgálati díjak nyilvánosságra hozatala, a PCAOB, azaz az USA könyvvizsgálói közfelügyeleti hatósága megkeresése a nála regisztrált hazai könyvvizsgáló cégek tervezett ellenőrzésével kapcsolatban, valamint a könyvelést végző szolgáltató „javaslatára” történő könyvvizsgálóváltás függetlenséget veszélyeztető esetei szolgáltatták az indokot a közlemény kiadására. A bizott

ÖSSZEGEZÉS

ság álláspontja szerint a PCAOB számára az uniós egyenértékűség deklarálásáig az ellenőrzés előkészítésére szolgáló információk nem adhatók át, a könyvelő „javaslatára” történő könyvvizsgálócsere pedig a függetlenség szempontjából aggályos és nem megengedett.

11 A bizottság fontosnak tartja a jogszabály szerinti könyvvizsgálatban érdekelt felügyeleti szervekkel, hatóságokkal, szakmai szövetségekkel való kapcsolat szélesítését.

12 A nemzetközi kapcsolatok megfelelő ütemben fejlődnek. Az intézményes kapcsolat központjában a közfelügyelet nemzetközi csoportja, az EGAOB, valamint a közfelügyelet nemzetközi fóruma, az IFIAR munkájában való részvétel áll. E mellett a bizottság folyamatosan figyelemmel kíséri más uniós tagállamok közfelügyeleti rendszereinek működését, és személyes találkozást kezdeményezett a szlovák közfelügyeleti hatósággal.

13 A bizottsághoz az év során két jogértelmezéssel kapcsolatos kérdés, valamint a könyvvizsgáló magatartásával kapcsolatban hat panaszbejelentés érkezett. Az előzőeket hatáskör hiányában a Pénzügyminisztériumhoz, míg az utóbbiak közül egyet – fegyelmi eljárás kezdeményezésének javaslatával – a kamarához továbbította a bizottság.

14 A kkt előírásai szerint a könyvvizsgáló lemondását, visszahívását be kell jelenteni a bizottságnak. 2009-ben 718 könyvvizsgált céggel kapcsolatban érkezett beje-

lentés, amelynek közel egynegyede még mindig a könyvvizsgálati értékhatár emeléséhez kapcsolódott. Arányaiiban ugyan nem jelentős, de számottevően növekedett a könyvvizsgáló díjazásával kapcsolatos viták miatti felmondás. Változatlanul magas az indok nélküli vagy nem megfelelő indokkal alátámasztott felmondások, visszahívások miatti bejelentések száma, amelyekhez a bizottság hiánypótlással próbál további információkat szerezni. Az uniós irányelv és a hazai törvény alapján egyaránt elfogadhatatlannak minősített szakmai véleményeltérés mindössze három alkalommal szerepelt a szerződés megszüntetésének indokaként.

15 A bizottság 2010. évi általános célkitűzései között kiemelt helyen szerepel a könyvvizsgálói törvény módosításának kezdeményezése a közfelügyelet nemzetközi elfogadhatósága és az uniós előírásoknak való teljes megfelelés érdekében. A közfelügyelet alá tartozó tevékenységek tekintetében szükség van a közfelügyeleti bizottság uniós irányelvben előírt végső felelősségének deklarálására. További törvénymódosítást igényel a jelenleg csak a tőzsdei társaságokból álló, közérdeklődésnek kitett gazdálkodók körének bővítése, valamint ezen kör könyvvizsgálói számára a független, közfelügyeleti bizottság irányítása alatt működő minőség-ellenőrzési (inspekciós) rendszer bevezetése.

A KÖZFELÜGYELET ELLÁTÁSÁNAK FELTÉTELENDISZERE

A közfelügyeleti feladatokat és azok ellátásának feltételeit 2008. január 1-jétől a 2006/43/EK könyvvizsgálói irányelv alapján született törvény, a kkt szabályozza. Eszerint a bizottság vizsgálja és értékeli a könyvvizsgálói közfelügyeleti rendszer részelemeit, azaz

- ▶ a jogszabályi kötelezettségen alapuló könyvvizsgálói tevékenység végzésének engedélyezését, a kamarai nyilvántartások vezetését,
- ▶ a magyar nemzeti könyvvizsgálói standardok, a kamara etikai szabályzata, valamint a minőség-ellenőrzésre vonatkozó nemzeti standardok kialakítását, elfogadását,
- ▶ a szakmai továbbképzési rendszer és a minőségbiztosítási rendszer működését,
- ▶ a fegyelmi eljárásokat,
- ▶ más államok hatóságaival folytatott együttműködést.

A bizottság felelősségi körét érintően kiegészítést jelentett a kkt-nek a 2009. évi CXVI. törvénnyel hatályba lépett és a KKB által kezdeményezett módosítása, amely a könyvvizsgálói irányelv azon rendelkezését ültette át a magyar jogszabályba, miszerint az Európai Bizottság határozatával összhangban a könyvvizsgálói munkaanyagok csak kérelemre, együttműködés keretében adhatók át olyan, az EGT-n kívüli harmadik állam hatóságának, amelyet az Európai Bizottság határozata megfelelőnek nyilvánított.

További kiegészítést jelent az, hogy – tekintettel a bizottság és a kamara közötti munkamegosztásra a közfelügyeleti funkciók ellátásában – a nemzetközi együttműködésre feljogosított kamara a más államok megkereséséről, illetve intézkedéseiről a KKB-t folyamatosan tájékoztatni köteles.

A törvénymódosítások szükséges, de nem elégséges mértékűek voltak a bizottság véleménye szerint. A hazai szabályozás a könyvvizsgálói közfelügyelet működésére vonatkozó uniós előírásoknak való teljes megfelelés, a szakmától független közfelügyelet végső felelőssége és a minőségbiztosítás rendszere tekintetében további módosítást igényel.

A bizottság személyi összetétele változatlan, azonban a korábban is kisebbségben lévő, gyakorló könyvvizsgálónak számító kamarai tagok közül – a szakmától való függetlenség megerősítése érdekében – kettő az év során kiléptek a kamarából. 2009 végére a hét tagból álló bizottságban egyetlen ténylegesen gyakorló könyvvizsgáló maradt.

A bizottság – élve a törvény által biztosított lehetőséggel – a kkt 189. §-ában foglalt közfelügyeleti feladatok ellátásához szükséges, két évente megújítandó szakértői lista összeállítására az év elején felhívást tett közzé. A bizottság négy fő jelentkezését fogadta el meghatározott időtartamra, akik nevét ugyancsak nyilvánosságra hozta.

Az év során első ízben a könyvvizsgálók kötelező továbbképzésének ellenőrzése kapcsán került sor a szakértők igénybevételére.

A bizottság a kkt előírásainak megfelelően az ügyrendjéről saját hatáskörben dönt. Az év során két alkalommal módosította ügyrendjét. A módosított ügyrend az egyéb, kötelezően nyilvánosságra hozott információkkal együtt a honlapokon elérhető:

- ▶ a www.mkvk.hu oldalon a Közfelügyelet,
- ▶ a www.penzugyminiszterium.hu oldalon a Könyvvizsgálói Közfelügyelet fülre kattintva.

KÖZFELÜGYELETI VIZSGÁLATOK, ÁTTEKINTÉSEK

A könyvvizsgálói közfelügyelet funkciójának megfelelően a bizottság az év során folyamatosan figyelemmel kísértte a könyvvizsgálat nemzetközi és hazai szabályrendszerének változásait, a piaci folyamatokat, tájékozódott a kamara tevékenységéről és mindezek alapján vizsgálta, áttekintette, értékelt a közfelügyelettel érintett részterületeket.

A bizottság tevékenységének súlypontját a felelősségi körébe tartozó témákban indított vizsgálatok jelentik. Ezekről a minden év december 31-ig nyilvánosságra hozott munkaterv előre tájékoztatást ad. A vizsgálatok egy-egy témában a kamara rendelkezésére álló számítógépes és papíralapú információk tételes áttekintését, elemzését és értékelését jelentik, jellemzően véletlenszerűen vagy célzottan kiválasztott minta alapján.

A munkaterv nyilvánosságán túlmenően a bizottság minden vizsgálat indítása előtt értesítette a kamara vezetését és kérte a szükséges dokumentumok, információk rendelkezésre bocsátását. A kérésnek a kamara főitkári hivatala maradéktalanul eleget tett.

A költségvetési minősítésű könyvvizsgálók 2008. évi kamarai minőség-ellenőrzése tapasztalatainak vizsgálata

A 2009-es munkatervnek megfelelően a KKB napirendre tűzte a költségvetési minősítésű könyvvizsgálók 2008-ban lefolytatott kamarai minőség-ellenőrzése tapasztalatainak vizsgálatát. A költségvetési intézmények jogszabályi kötelezettségen alapuló könyvvizsgálatának minőség-ellenőrzésére vonatkozó speciális követelményrendszert jelentő kérdőívet a kamara elnöksége csak 2009-

ben fogadta el, ezért a 2008-as minőség-ellenőrzést az érintett körben még az általános szempontok szerint végezték. A bizottság ennek ellenére szükségesnek tartotta a vizsgálatot, hogy képet alkothasson a nemzetgazdaságban jelentős szerepet betöltő és nem kis kockázatot hordozó önkormányzati gazdálkodás független ellenőrzését végző könyvvizsgálók munkájának színvonaláról. A kiemelt figyelmet indokolta a költségvetési minősítésű könyvvizsgálók regisztrációjában és a továbbképzési kötelezettségben 2008-tól bevezetett változás is.¹ A vizsgálatot mintavételezés alapján, a kamara által átadott minőség-ellenőrzési dokumentációt (kitöltött kérdőíveket, értékelőlapokat, határozatokat stb.) értékelve végezte a KKB.

A vizsgálat tapasztalatait összegezve felhívta a kamara figyelmét nemcsak a költségvetési minősítésű, hanem általában a minősítéssel rendelkező könyvvizsgálók megbízói körében rejlő nagyobb kockázatokra.²

A bizottság szükségesnek tartja azt is, hogy a speciális ismeretek iránti elvárások tükröződjének a kamara szabályzataiban, eljárásában, beleértve a minőség-ellenőrzés rendszerét, figyelemmel a minősítési jogkörök gyakorlása miatt jelentkező megnövekedett felelősségre.

A bizottság a kamarának megfontolásra ajánlotta, hogy a minőség-ellenőrzés alkalmával az ellenőrzésre kijelölt megbízások kiválasztásánál az eddigi szempontokon túlmenően kapjanak prioritást a minősítéshez kötött megbízások.

A bizottság indokoltnak tartotta, hogy a kamara a költségvetési minősítésű könyvvizsgálók kötelező speciális továbbképzésén fordítson figyelmet az ellenőrzési szempontok egységes értelmezésére és az eddigi minő-

¹ Azzal egyidejűleg, hogy a pénzügyi minősítési hatáskörök a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletétől a kamarához kerültek, a költségvetési minősítés megszerzésének feltételrendszerét is azokkal megegyező módon szabályozta a kkt.

² A minősítés azt jelenti, hogy a nagyobb kockázatot hordozó gazdálkodók (például önkormányzatok, bankok, biztosítók, nyugdíjpénztárak) jogszabályi kötelezettségen alapuló könyvvizsgálatát csak a kkt-ben szabályozott további feltételeknek megfelelő, külön névjegyzékben szereplő könyvvizsgálók láthatják el.

KÖZFELÜGYELETI VIZSGÁLATOK, ÁTTEKINTÉSEK

ség-ellenőrzési megállapítások visszacsatolására, hasznosítására.

Tekintettel arra, hogy a költségvetési minősítésű könyvvizsgálók döntő többségénél a speciális kérdőív kidolgozása előtt az általános szempontok szerint végzett a kamara minőség-ellenőrzést és a kiválasztott mintában csak elvéve szerepelt önkormányzat vagy költségvetési intézmény, a bizottság megfontolásra ajánlotta a kamarának a jelenlegi hatéves ellenőrzési ciklus rövidítését a költségvetési minősítéssel rendelkező könyvvizsgálóknál.

A bizottság 2010-ben is foglalkozni kíván a költségvetési minősítésű könyvvizsgálók minőség-ellenőrzésével.

A fegyelmi rendszer működése, az eljárások tapasztalatainak vizsgálata

A szakmai és etikai szabályok megsértőivel szembeni eljárások szabályozása és azok érvényesítése meghatározó képet ad egy szakma önszabályozó erejéről. Ezért is tartotta szükségesnek a bizottság, hogy működése második évében foglalkozzon a kamara fegyelmi rendszerének működésével, megvizsgálja a fegyelmi eljárások tapasztalatait.

A bizottság a következtetéseit a 2008. január 1. és 2009. június 1. közötti időszak fegyelmi bizottsági jegyzőkönyveinek és a szűrőpróbaszerűen kiválasztott esetek dokumentációinak (fellebbezések, határozatok) tételes áttekintése alapján vonta le, majd javaslatait továbbította a kamara elnökének. Információt kért a KKB a „nem megfelelő” eredményre zárult minőség-ellenőrzések következményéről is, valamint azoknak a fe-

gyelmi eljárásoknak a kimeneteléről, amelyeket a kötelező továbbképzési előírásokat nem teljesítőkkal szemben indított a kamara.

A bizottság úgy ítélte meg, hogy a fegyelmi eljárások során kiszabott szankciók számos esetben nincsenek összhangban a feltárt tényekkel és a könyvvizsgáló vétségének súlyával. Ezt különösen az összeférhetetlenségi követelmények megsértőinél és a közérdeklődésre számot tartó gazdálkodók (a jelenlegi előírások szerint: a tőzsdei forgalmazók) könyvvizsgálóinál találta aggályosnak. A vétség és annak szankcionálása közötti aránytalanság rossz hatással lehet a kamara külső megítélésére, a könyvvizsgálat társadalmi elismertségére. A megállapítást a kamara vitatta, de a bizottság továbbra is úgy ítéli meg, hogy a kamarának következetesen nagyobb szigorot kellene tanúsítania a fegyelmi vétségek elkövetőivel szemben. Megfontolandó a fegyelmi vétségekre vonatkozó jogszabályi háttér megerősítése is.

KÖZFELÜGYELETI VIZSGÁLATOK, ÁTTEKINTÉSEK

Javasolta a bizottság, hogy a fegyelmi eljárások során fordítsanak fokozott figyelmet a minősítéssel rendelkező könyvvizsgálók ellen tett bejelentésekre, és súlyos vétség esetén – ahogy azt a kkt is tartalmazza – alkalmazzák a minősítés megvonásának szankcióját is. A kamara egyetértett azzal, hogy a minősítéssel rendelkezők által elkövetett fegyelmi vétség nagyobb figyelmet igényel. Megoldásként igazságügyi könyvszakértők számára kiírt pályázat alapján kívánják kiválasztani azokat a szakértőket, akiket a bejelentések kivizsgálásánál alkalmazni fognak.

Kialakult gyakorlat, hogy amennyiben a könyvvizsgáló munkájával kapcsolatos panasz érkezik a kamarához, a fegyelmi bizottság rendkívüli minőség-ellenőrzést kér az eljárás megindításakor. A bizottság véleménye szerint a fegyelmi bizottság döntését segítené, ha ilyen esetben a minőségellenőr a teljes körű minőség-ellenőrzés lefolytatásán kívül az adott panasszal is foglalkozna és kialakítaná véleményét. A kamara úgy nyilatkozott, hogy a jövőben minőség-ellenőrzés helyett az előzőekben említett szakértői kör segítségét kívánja igénybe venni a konkrét panaszok kivizsgálásakor.

A tagfelvételi eljárás és a kamarai nyilvántartási rendszer utóvizsgálata

A KKB 2008-ban vizsgálta a kamara gyakorlatát a jogszabályi kötelezettségen alapuló tevékenység végzésének engedélyezéséről és a kamarai nyilvántartások vezetéséről. A vizsgálat eredményeként a bizottság az észrevételeit a kamara elnökének tudomására hozta. A főbb észrevételek és a ka-

mara álláspontjának lényege, a javaslatok elfogadása, illetve az ellenvélemény fenntartása a KKB 2008. évi nyilvános jelentésében olvasható.

Az utóvizsgálat a könyvvizsgáló cégek nyilvántartásba vétele, a státuszmodosítások, a könyvvizsgálók és a könyvvizsgáló cégek nyilvántartásból való törlése, valamint a minősítések odaítélése szabályosságának ellenőrzésére irányult. Áttekintésre került a nyilvántartási rendszerben azoknak az intézkedéseknek a végrehajtása is, amelyekre a kamara a 2008-as vizsgálatot követően ígéretet tett. A bizottság további intézkedést nem tartott szükségesnek.

Közvetlen vizsgálat

A KKB a jogszabályi kötelezettségen alapuló könyvvizsgálói szolgáltatást igénybe vevők érdekeit veszélyeztető helyzet feltárása, kialakulásának megelőzése érdekében közvetlen vizsgálatot is végezhet a kkt szerint. Ilyen volt 2009-ben a meglehetősen nagy sajtóvisszhangot kiváltó MÁV Általános Biztosító Egyesület ügye.³

Bár a PSZÁF tájékoztatója és sajtónyilatkozatai nem utaltak a könyvvizsgáló érintettségére, a felügyelet rendkívüli minőség-ellenőrzés lefolytatását kérte a kamarától a MÁV ÁBE könyvvizsgálójánál.

A KKB a rendelkezésére álló információk alapján úgy ítélte meg, hogy fennáll a jogszabályi kötelezettségen alapuló könyvvizsgálói szolgáltatást igénybe vevők érdekének veszélyeztetése, ezért a helyzet feltárására a kamarai minőség-ellenőrzésen túlmenően közvetlen vizsgálatot is indított.

A KKB vizsgálatának célja az volt, hogy a bizottság meggyőződhessen arról, vajon a

³ Mint ismeretes, a MÁV Általános Biztosító Egyesület több éve húzódo működési problémáit követően a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete (PSZÁF) visszavonta az egyesület tevékenységi engedélyét. A PSZÁF ezt megelőzően vizsgálatot rendelt el, figyelemmel az egyesületnél gazdasági bűncselekményekre utaló események miatt folyó nyomozásra is.

KÖZFELÜGYELETI VIZSGÁLATOK, ÁTTEKINTÉSEK

könyvvizsgáló hibáztatható-e a MÁV ÁBE tevékenységi engedélyének visszavonásához vezető helyzet kialakulásában, amelynek következményei az egyesületi tagoknak, a biztosítottaknak is anyagi kárt okoztak.

A közvetlen vizsgálat nem irányult a könyvvizsgálat módszerének ellenőrzésére, arra a szakértővel (aktuáriussal) megerősített kamarai minőség-ellenőrzés volt hivatott. A vizsgálatot a bizottság a könyvvizsgáló által rendelkezésre bocsátott dokumentumok áttanulmányozásával folytatta le, kiemelten kezelve azt, hogy a könyvvizsgáló eleget tett-e a megbízó, valamint a felügyelet felé fennálló tájékoztatási kötelezettségeinek. A bizottság úgy ítélte meg, hogy ennek a kötelezettségének a könyvvizsgáló eleget tett.

A szakmai továbbképzési rendszer működésének áttekintése

Tekintettel a folyamatos szakmai továbbképzés⁴ fontosságára, a bizottság 2009-ben is áttekintette a rendszer működését és adott évi gyakorlatát.

A képzési gyakorlat alaposabb megismerésére lehetőséget nyújtott az, hogy ebben a témában került sor első alkalommal a szakértők foglalkoztatására. A kamara rendelkezésre bocsátotta a kötelező továbbképzések ütemtervét, amely alapján a KKB kiválasztotta az ellenőrzés alá kerülő oktatási helyszíneket. A bizottság négy szakértő bevonásával 15 alkalommal ellenőrizte a központi tematikával szervezett 8 órás továbbképzéseket. A szakértők jelentése kiterjedt a kijelölt témák, az oktatási anyagok, az oktatók, valamint a szervezés értékelésére.

Tekintettel a helyszíni ellenőrzések kiterjedésére, valamint a szakértői munkára, az áttekin-

tés eredményét a bizottság elnöke írásos javaslatban összegezte a kamara elnöke részére.

A bizottság úgy ítélte meg, hogy szükség lenne a szakmai továbbképzés rendszerének koncepcionális átgondolására, távlati képzési tematika kidolgozására, amely központi irányítás és ellenőrzés mellett figyelembe veszi a hagyományos oktatáson túli lehetőségeket (például e-learning), illetve lehetőséget ad az igazolt önképzés elismerésére is. Ez utóbbi érdekében a törvény módosítása is megfontolandó. A központilag meghatározott témaköröknél a gyakorlati alkalmazhatóságnak kellene fokozott hangsúlyt kapnia, továbbá indokolt lenne a minőség-ellenőrzési tapasztalatok rendszeres visszacsatolása az egyes témák kidolgozása során. Felhívta a bizottság a kamara elnökének figyelmét az előadók felkészültségében mutatkozó egyenetlenségekre és javasolta a kiválasztási szempontok átgondolását, valamint az oktatói felkészítés módszereinek korszerűsítését.

A könyvvizsgálati standardok kidolgozásának, elfogadásának áttekintése

A könyvvizsgálat szakmai követelményrendszerét a könyvvizsgálati standardok jelentik. A magyar standardok – azok 2000-től kezdődő bevezetése és folyamatos korszerűsítése óta – a könyvvizsgálók világszervezete, az IFAC által kidolgozott nemzetközi könyvvizsgálati standardok (ISA) fordításán alapulnak. A nemzetközi könyvvizsgálati standardok fordítása és adaptálása, bevezetése, valamint folyamatos oktatása a kamara feladata. A jövőben várhatóan a nemzetközi standardok követése már nem tagállami elhatározás, hanem uniós döntés lesz. Az általános uniós alkalma-

⁴ A szakmai továbbképzés célja, hogy a könyvvizsgálók a munkájuk végzéséhez naprakész, magas színvonalú, korszerű elméleti ismeretekkel, továbbá az ismeretek gyakorlati alkalmazására vonatkozó képességekkel rendelkezzenek. Évente 10 kreditpontot érő továbbképzésen kell részt venni valamennyi könyvvizsgálónak. Ebből négy kreditet egységes tematikával szervezett nyolc órás továbbképzésen kell megszerezni, míg a többi szabad választással kell teljesíteni.

KÖZFELÜGYELETI VIZSGÁLATOK, ÁTTEKINTÉSEK

zással kapcsolatos célokat a 2006/43/EK könyvvizsgálói irányelv fektette le.⁵

Az Európai Bizottságnak az eljárásra, a nemzeti fordításra és felülvizsgálatra vonatkozó előírásait követve a fordítás Magyarországon is szabályozott rendben halad. A jogszabály szerinti könyvvizsgálatra vonatkozó standardok tagállami fordításának határidejére, 2009. december 31-re a magyar fordítás, lektorálás befejeződött.

Az egységes uniós eljárási rendnek megfelelően a bizottság a fordítás szakaszaihoz igazodóan az év során több menetben áttekintette a kamarától kapott lektorált változatokat, és észrevételeit írásban osztotta meg az MKVK-val. Az írásos észrevételek és a személyes egyeztetés alapján a javasolt korrekciók egy része elfogadást nyert, míg másokra a kamara válaszában magyarázatot adott. Miután a szakmai standardok kialakítása és elfogadása a közfelügyeleti rendszer részeként a bizottság vizsgálatának és értékelésének tárgya, a bizottság egyetértését fejezte ki a fordítással kapcsolatban. A feladat még nem ért véget. A továbbiakban az Európai Bizottság fordításért felelős főigazgatósága a konzisztencia szempontjából ellenőrzi a fordítást és konzultál az adott közfelügyelet által tagállami szinten kijelölt szakértővel.

Az átláthatósági jelentések közzétételére és kamarai ellenőrzésére vonatkozó gyakorlat áttekintése

A közérdeklődésre számot tartó gazdálkodók könyvvizsgálói (könyvvizsgáló cégei) számára új kötelezettséget jelentett az első ízben 2008-ban indult üzleti évet érintő átláthatósági jelentés elkészítése és annak a mérlegfordulónapot követő három hónapon be-

lüli közzététele a könyvvizsgáló (könyvvizsgáló cég) honlapján. Az átláthatósági jelentés tartalmát a kkt tételesen meghatározza. A jelentés ellenőrzése – a könyvvizsgálók egyéb, kkt-ban meghatározott kötelezettségei teljesítéséhez hasonlóan – a kamara feladata. A feladatról a KKB a kamara tisztségviselőivel több alkalommal egyeztetett és sürgette az ellenőrzés rendszerének kialakítását. A kamara főtitkári hivatala az év során a könyvvizsgáló cégek honlapján elérhető nyilvános információk alapján felmérte ugyan a teljesítést, aminek eredményéről a KKB-t is tájékoztatta, de a 2008-ról készült átláthatósági jelentések teljes körűségének és tartalmának ellenőrzése nem történt meg.

Az átláthatósági jelentések közzétételéről készült kamarai tájékoztatás alapján annyi megállapítható volt, hogy az érintett könyvvizsgálók jelentős része nem tett eleget kötelezettségének.

Az áttekintés eredményeként a KKB írásban jelezte a kamara elnökének, hogy szükségesnek tartja az elmaradt 2008-as, valamint a rövidesen esedékes 2009-es évre vonatkozó jelentések mielőbbi ellenőrzését és a rendszeres ellenőrzés feltételeinek megteremtését.

A bizottság szerint az átláthatósági jelentések ellenőrzését éves gyakorisággal, lehetőleg a közzétételi határidőt követő belátható időn (három hónapon) belül a kamarának el kell végezni és a nem megfelelő teljesítés miatt a szükséges intézkedéseket meg kell tenni. A bizottság a 2010. első félévi munkaterve szerint vizsgálni fogja a 2008. évi elmaradt és a rövidesen esedékes 2009. évre vonatkozó átláthatósági jelentések kamarai ellenőrzésének gyakorlatát és eredményét.

⁵ Az irányelv felhatalmazta az Európai Bizottságot, hogy döntést hozzon a nemzetközi könyvvizsgálati standardok európai uniós alkalmazásra történő befogadásáról. A befogadást követően a jog szerinti könyvvizsgálók és könyvvizsgáló cégek csak az Európai Bizottság által elfogadott nemzetközi könyvvizsgálati standardokat használhatják.

TÁJÉKOZÓDÁS, INFORMÁCIÓCSERE

A bizottság a nyilvános határozatok, a kamara honlapján és a hírlevélben megjelent információk, a kamara tisztviselőivel folytatott személyes megbeszélések útján folyamatosan tájékozik a kamarának a közfelügyeleti funkciókkal érintett tevékenységéről.

Amennyiben a bizottság olyan információról szerez tudomást, amely a felelősségi körébe tartozó közfelügyeleti feladatok ellátását érinti, akkor közvetlen kapcsolatfelvételt kezdeményez, és véleményét haladéktalanul közli a kamara elnökével.

Ilyen eset fordult elő 2009-ben a szakmai továbbképzési rendszer működésével kapcsolatban, a kamara elnökségének a *szüneteltető tagok továbbképzési kötelezettségének csökkentésére irányuló javaslata* kapcsán. A kamarai elnökségi előterjesztést – figyelemmel arra, hogy a szüneteltető tagságból aktív tagságba bármikor, további feltétel teljesítése nélkül vissza lehet lépni – a bizottság aggályosnak találta és a könyvvizsgálat minőségét veszélyeztető tényezőnek minősítette. Az észrevételeit a KKB megosztotta a kamara elnökével. A javaslatot végül – a törvényességi felügyeletet gyakorló Pénzügyminisztérium véleményét is figyelembe véve – elvetették.

Az év során folytatódott a *kamarai tisztségviselők meghallgatásának sorozata*. A *minőség-ellenőrzési bizottság elnöke* a minőség-ellenőrzési bizottság 2008. évi munkájáról adott tájékoztatást, ismertette az ellenőrzés számszerű eredményeit és a tapasztalt főbb hiányosságokat. A KKB egyetértett az elnökkel abban, hogy a közérdeklődésre számot tartó gazdálkodók könyvvizsgálói esetén a megfeleltnél rosszabb minősítés elfogadhatatlan, ezért a szankcionálásban is szigorúbb követelményeket célszerű támasztani. A bi-

zottság üdvözölte azt, hogy a 2009. évtől kezdődően a KKB korábbi javaslatának megfelelően a közérdeklődésre számot tartó vállalkozások könyvvizsgálói minőség-ellenőrzésének „megfelelt” minősítése az általánosan alkalmazott 80 százalék helyett 90 százalékra változott. A tájékoztatásban szó esett a cégszintű minőség-ellenőrzési rendszer vizsgálatának 2009-es megindításáról.⁶

A *költségvetési tagozat elnöke* a tagozat munkájáról és az államháztartás könyvvizsgálatának helyzetéről adott tájékoztatást. Az eszmecsere során elhangzott, hogy a bizottság véleménye szerint az önkormányzatok könyvvizsgálata minőségének javítása és a minőség rendszeres és következetes ellenőrzése alapvető fontosságú. Erre tekintettel a KKB megfontolásra ajánlotta az önkormányzatok bizonyos körének közérdeklődésre számot tartóvá való minősítését.

A kamara *nemzetközi alelnöke* a nemzetközi kapcsolatokról, más államok illetékes szerveivel történő együttműködésről tájékoztatta a testületet. A nemzetközi kapcsolattartásban való együttműködés a KKB és a kamara között a feladatok összehangolása miatt is kiemelt jelentőségű. A jogszabály szerinti könyvvizsgálatot szabályozó 2006/43/EK-irányelv végrehajtására született kkt több témában a kamarát jelölte ki illetékes hatóságként, miközben az Európai Bizottság – azon belül is az EGAOB – szerint a tagállamok, valamint a harmadik országok hatóságaival való együttműködés (például munkaanyagok, információk cseréje) csak a független közfelügyeleten keresztül lehetséges.

A kkt már hivatkozott módosítása, miszerint a kamara folyamatosan köteles tájékoztatni a KKB-t más államok megkereséséről, illetve intézkedéseiről, csak közbenső megoldást

⁶ Az eddigi minőség-ellenőrzés tárgya a megbízások mintavételes ellenőrzése volt a könyvvizsgálói standardok alapján. A könyvvizsgáló cégek minőség-ellenőrzési rendszerére vonatkozó elvárásokat a minőség-ellenőrzési standard tartalmazza. Ennek végrehajtását kezdte meg a kamara 2009-ben.

TÁJÉKOZÓDÁS, INFORMÁCIÓCSERE

jelent az irányelvi megfelelés irányában. A tájékozódás és információcsere fontos eszköze a kamarai rendezvényeken, konferenciákon való részvétel, esetenként – a kamarai felkérésnek eleget téve – előadás a közfelügyeletről és a KKB tevékenységről, megállapításairól és álláspontjáról.

A tágabban értelmezett közérdeklődésre számot tartó vállalkozások könyvvizsgálóival való találkozás szempontjából meghatározó jelentőségűek a *penz- és tőkepiaci rendezvények*. Az év során két alkalommal is lehetőség nyílt a bizottsági tagok részvételére a tagozati rendezvényeken és arra, hogy tájékoztatás, illetve előadás keretében a speciális elvárásokról és a bizottság törekvéseiről tájékoztatást kapjanak a résztvevők.

Ugyancsak képviseltette magát a KKB a *minőségellenőrök kétnapos továbbképzésén*, amelynek kiemelt témája az előzőekben említett, 2009-ben elindított belső (cégszintű) minőség-ellenőrzési rendszerre irányuló ellenőrzés előkészítése volt.

Az év során a kamara két alkalommal is szervezett szakmai konferenciát és mindkét alkalommal meghívta a bizottság tagját egy-egy előadás megtartására. Ezek a találkozások jó

alkalmat adnak arra, hogy a közfelügyeleti tevékenység tartalma a könyvvizsgálók szélesebb körében ismertté váljon és ráirányítsa a figyelmet a nyilvánosan is megismerhető bizottsági tájékoztatásokra, közleményekre.

A kkt által *közérdeklődésűnek minősített gazdálkodók könyvvizsgálóival* szembeni szigorúbb követelmények tudatosítására a bizottság 2009 tavaszán mintegy 40 résztvevővel *munkamegbeszélést* szervezett, amelyen a kamara minőség-ellenőrzési bizottságának, valamint pénz- és tőkepiaci tagozatának elnöke is szót kapott.

A megbeszélést az indokolta, hogy a KKB véleménye szerint a tőzsdei cégekre irányuló megkülönböztetett figyelem és e gazdálkodók könyvvizsgálatát végző könyvvizsgálókra vonatkozó szigorúbb követelmények érvényesülése nem egyenszilárdságú. A tanácskozáson a KKB képviselője ismertette a közérdeklődésre számot tartó gazdálkodók könyvvizsgálóival kapcsolatos sajátos elvárásokat (a gyakoribb minőség-ellenőrzést, az éves átláthatósági jelentést, a megbízó auditbizottságával való kapcsolatot, benne a függetlenségről adandó évenkénti nyilatkozatot és az aláíró könyvvizsgáló rotációját), azok indoklását, beleértve az uniós szabályozás irányát és legutóbbi fejleményeit. A kamara minőség-ellenőrzési bizottságának elnöke tájékoztatást adott az érintett körben végzett minőség-ellenőrzés tapasztalatairól, a közérdeklődésre számot tartó gazdálkodók könyvvizsgálói minőség-ellenőrzésének rendszeréről, a 2009-es év minőség-ellenőrzésben várható változásairól. A pénz- és tőkepiaci tagozat vezetője pedig jelezte azt a törekvést, miszerint a tagozat a pénzügyi intézmények könyvvizsgálói mellett terepet kíván adni a tőzsdei cégek könyvvizsgálóinak is.

ÁLLÁSFOGLALÁSOK, KÖZLEMÉNYEK

A bizottság a törvényben lefektetett elveknek és szabályoknak megfelelően elsősorban a bizottsági ülésekről kiadott tájékoztatók, valamint az éves beszámoló nyilvánosságra hozatala útján ismerteti vizsgálatainak megállapításait és álláspontját, de előfordul, hogy közérdekű témákban évközben közlemény kiadásával is segítséget, iránymutatást ad a könyvvizsgálóknak. Az elmúlt évben a KKB három témában jelentetett meg közleményt a honlapokon és a szakmai folyóiratban.

1 Az év elején a *könyvvizsgálati díjak nyilvánossága* tekintetében vált szükségessé közlemény kiadása.

A számvitelről szóló törvénynek a kkt-hez kapcsolódó módosítása előírta, hogy a beszámoló kiegészítő mellékletében a könyvvizsgáló által felszámított díjat, valamint a könyvvizsgáló által a tárgyévi üzleti évben az egyéb bizonyosságot nyújtó szolgáltatásokért, az adótanácsadásért és az egyéb, nem könyvvizsgálói szolgáltatásokért járó díjat külön-külön összesítve nyilvánosságra kell hozni. A Pénzügyminisztérium álláspontja alapján és véleménye ismeretében a KKB közleménye világossá tette, hogy könyvvizsgálati díjnak csak a kötelező könyvvizsgálót ellátó könyvvizsgáló (cég) által felszámított díj minősül, miközben a magyarországi leányvállalatnál végzett, jogszabályi előírásokon alapuló könyvvizsgálaton felüli, az öszszevont (konszolidált) beszámoló könyvvizsgálathoz szükséges adatszolgáltatás (konszolidációs csomag) ellenőrzése a könyvvizsgáló által végzett egyéb szolgáltatásnak számít.

2 További közlemény a miatt vált szükségessé, hogy az USA közfelügyeleti hatósága, a PCAOB a *nála regisztrált könyvvizsgáló cégek közvetlen ellenőrzése előkészítéseként adatszolgáltatási kéréssel kereste meg az érintett könyvvizsgáló cégeket*. Az Európai Bizottság illetékeseivel folytatott konzultáció eredményeként a KKB felhívta a könyvvizsgáló cégek figyelmét, hogy a kkt előírásai szerint harmadik ország közfelügyeleti hatóságától érkező megkeresés közvetlenül nem, hanem csak a kamarán keresztül teljesíthető. Miután a harmadik országokkal való együttműködés csak akkor lehetséges, ha a harmadik ország közfelügyeletét az Európai Bizottság megfelelőnek ítélte és azzal az adott tagállam közfelügyeleti testülete kétoldalú megállapodást kötött, a jelen esetben ezek hiányában a PCAOB megkeresése nem volt teljesíthető. A közlemény szövegét a bizottság a PCAOB-nél regisztrált cégek számára közvetlenül is megküldte.

3 A harmadik közleményt novemberben fogadta el a bizottság azt követően, hogy a *könyvvizsgálatra szóló megbízási szerződések felmondását közlő bizottsági bejelentésekben több esetben a könyvvizsgálóváltás indokaként a könyvelő (a könyvelést végző cég) megváltozása szerepelt*, arra hivatkozással, hogy a könyvelő más könyvvizsgálót „ajánlott”, néhány esetben a könyvelést végző szolgáltatónál dolgozó könyvvizsgálót is beleértve. A jelenséget a bizottság a könyvvizsgálókkal szembeni etikai elvárások oldaláról aggasztónak ítélte. A könyvvizsgáló a jogszabályi kötelezettségen alapuló könyvvizsgálati kötelezettség

ÁLLÁSFOGLALÁSOK, KÖZLEMÉNYEK

teljesítése során köteles a függetlenségét megőrizni és pártatlan véleményt formálni, miközben a megbízó döntései meghozatalakor nagymértékben támaszkodik a könyvelés által szolgáltatott információkra. A könyvelést végző és a könyvvizsgáló közötti kapcsolat a vezetői döntés közvetett befolyásolásán keresztül sérti a könyvvizsgálói függetlenséget.

A kkt által előírt függetlenségi követelményeket jelentősen veszélyezteti, ha a könyvvizsgáló a könyvelő (a könyvelést végző cég) ajánlására került megválasztásra, és azok semmiképpen sem teljesülnek akkor, ha a könyvvizsgáló a könyvelő (a könyvelést végző cég) közvetlen munkatársa, amely által az önellenőrzés, önérdék, valamint elfoglaltság esete egyidejűleg fennáll.

HAZAI ÉS NEMZETKÖZI KAPCSOLATOK

A bizottság meghatározó hazai partnere a kamara és a Pénzügyminisztérium. A kamarával az intézményes és a személyes kapcsolatok a bizottság megalakulása óta rendezettek és jól működnek, a KKB ellenőrzési feladatkörének ellátásában pedig fokozatosan finomodnak. A Pénzügyminisztériummal a feladatmegoldásban való együttműködés zavartalan.

Az év folyamán a bizottság a meghirdetett munkatervnek megfelelően napirendre tűzte a hazai és nemzetközi kapcsolatok áttekintését és a továbbfejlesztés szükségességének, lehetőségeinek megvitatását. A bizottság úgy ítélte meg, hogy a közfelügyeleti feladatok hatékonyabb ellátása érdekében szükség van további kapcsolatépítésre a könyvvizsgálatban érdekelt állami és felügyeleti szervekkel (például a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletével, az Állami Számvevőszékkel). Egyetértés volt abban, hogy a bizottságnak erőfeszítéseket kell tennie közfelügyeleti szerepkörének, tevékenységének és javaslatainak szélesebb körben történő megismertetése érdekében. Ezt a cél szolgálja a 2010. évre elhatározott vezetői szintű megbeszélések kezdeményezése mellett az éves beszámoló szélesebb körben való publikálása.

A bizottság nemzetközi kapcsolatai megfelelő ütemben fejlődnek. A közfelügyelet európai csoportja, az EGAOB, illetve a közfelügyelet nemzetközi fóruma, az IFIAR munkájában való részvétel segíti a nemzetközi kapcsolatépítést, amellyel a KKB a lehetőségeihez mérten él is.

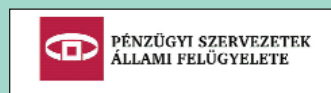
2009-ben szakmai megbeszélést kezdeményezett a bizottság a szlovák közfelügyeleti hatósággal, amelynek elnöke a meghívást elfogadta. A találkozásra 2010 tavaszán kerül sor. A német közfelügyeleti hatóság,

amellyel a bizottság 2008-ban alakította ki kapcsolatát, továbbra is kész segíteni és tapasztalatait átadni a független inspekciós rendszer bevezetésével és működtetésével kapcsolatban. Hasonló készség tapasztalható más uniós tagállamok közfelügyelete részéről is.

A bizottság 2009-ben is képviseltette magát a PCAOB éves konferenciáján. A tanácskozáson való részvételt indokolja a közfelügyelet egyenértékűsége és a könyvvizsgáló cégek független inspekciós rendszerével kapcsolatos nemzetközi elvárások megismerése, továbbá a harmadik országok közfelügyeletének elfogadásával kapcsolatban várható uniós döntést követően megkezdődő hazai PCAOB-s ellenőrzés.

Egyre több tisztázandó kérdés merül fel a harmadik országok közfelügyeleti hatóságaival való együttműködésben, amihez az EGAOB koordinációja és útmutatása mellett ki kell alakítani a hazai eljárás szabályait.

KKB

A BIZOTTSÁGHOZ ÉRKEZETT BEJELENTÉSEK ÉS MEGKERESÉSEK

Akt, valamint a számviteli törvény szerint a kamarai tag könyvvizsgálónak, könyvvizsgáló cégnek, illetve a vállalkozónak a KKB felé az indok megjelölésével be kell jelenteni, amennyiben a könyvvizsgáló megbízása lemondással vagy visszahívással megszűnt. A bizottság a bejelentések benyújtásának módjáról, valamint tartalmi követelményeiről 2008-ban közleményt adott ki, amely a Pénzügyminisztérium, illetve a kamara honlapján is elérhető.

A bizottság ülésein a titkárság rendszeresen tájékoztatást adott a könyvvizsgáló lemondásával, visszahívásával kapcsolatos bejelentésekről és döntött a kiegészítő információk beszerzésének szükségességéről.

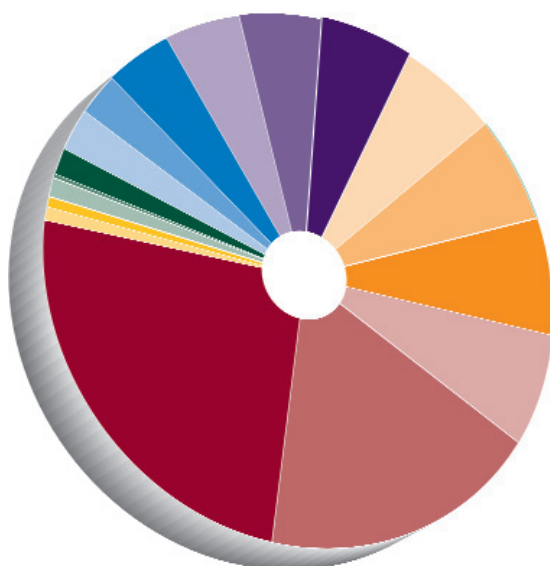
A bizottsághoz 2009-ben a 2008. évhez képest valamelyest kevesebb, 718 könyvvizsgáló társaságra vonatkozóan érkezett bejelentés.

A bejelentések – könyvvizsgáló társaságokra vonatkozó, megjelölt indok szerinti – megoszlását a lenti ábra részletezi.

A 718 könyvvizsgáló társaságból 175 esetben (24,37 százalék) értékhatár-változás miatt került megszüntetésre a könyvvizsgálói szerződés, amely lényegesen (28,89 százalékponttal) alacsonyabb a 2008. évi adatnál.

Jelentős részarányt képviseltek továbbá azon bejelentések, amelyeket nem a szerződéses jogviszony felmondása miatt (17,97 százalék), hanem a könyvvizsgálói szerződés lejáta vagy a szerződés megkötésének hiánya okán tettek meg, esetlegesen azért, mert a könyvvizsgáló munkaviszonya megszűnt a könyvvizsgáló cégnél.

Indok nélküli vagy indoknak nem minősülő tényről közlő bejelentések szintén nagyobb számban érkeztek (arányuk 7,24 százalék). Az indok nélküli bejelentések esetében hi-

- Értékhatár-változás (24,37%)
- Nem a szerződéses jogviszony felmondása miatt tett bejelentés (17,97%)
- Indokok nélküli vagy indoknak nem minősülő tényről közlő bejelentés (7,24%)
- Ügyfélnél bekövetkezett változás (székhely módosulása, átalakulás, megszűnés; 7,24%)
- Díjazással kapcsolatos elégtelenségek (6,27%)
- Könyvvizsgálói tevékenység szűkítése, szüneteltetése vagy megszüntetése (6,13%)
- Egyéb (alacsony számban előforduló indokok összesítése; 5,71%)
- Ügyfél tulajdonosi körében beállt változás (5,15%)

A BIZOTTSÁGHOZ ÉRKEZETT BEJELENTÉSEK ÉS MEGKERESÉSEK

ánypótlásra felhívó levelek kerültek kiküldésre, amelyekre azonban a KKB – hasonlóan a 2008. évi tapasztalatokhoz – 2009-ben sem kapott minden esetben megfelelő választ. A bizottság fontosnak tartja, hogy az indoknak nem minősülő tényről közlő bejelentéseknél ne csak a következményt, de a felmondás valódi okát is megismerje és kizárja a közérdeket veszélyeztető helyzetek lehetőségét, vagy éppen fényt derítsen arra.

A könyvvizsgálói díjazással kapcsolatos elégtelenség (például megegyezés hiánya a díj összegében, díjfizetés elmaradása, díjfizetési késedelem) 45 könyvvizsgált társaság esetében volt indok, amely 2008-hoz képest 1,97 százalékpontos növekedést jelent. Arányaiban nem jelentős, de a 2008. évhez képest szembetűnően (1,87 százalékponttal) megnőtt az ügyfél pénzügyi nehézségei miatt tett bejelentések száma.

- Könyvvizsgáló nyelvtudása, leterheltsége, családi, illetve egészségügyi állapota (4,87%)
- Szerződés megszüntetésének módjával indokolt bejelentés (4,46%)
- Az ügyfél nem bocsátotta rendelkezésre a könyvvizsgálathoz szükséges dokumentumokat (2,79%)
- Pénzügyi nehézségek az ügyfélnél (2,65%)
- Cégcsoport könyvvizsgálójának választása (1,53%)
- Könyvelőváltás (1,39%)
- Szerződésszegés (1,11%)
- Elégedetlenség a könyvvizsgáló munkájával (0,70%)
- Véleményeltérés (0,42%)

Kiemelést érdemelnek továbbá azon bejelentések, amelyekben könyvelőváltás szerepelt a megbízási szerződések felmondásának indokaként. Az ilyen típusú bejelentések száma 6-ról 10-re emelkedett 2009-re. Tekintettel arra, hogy a megjelölt indok aggályos a könyvvizsgáló függetlenségének tekintetében, a bizottság figyelemfelhívó közleményt adott ki 2009-ben, amelyet bővebben az Állásfoglalások, közlemények című rész ismertet.

Az uniós irányelv és ennek megfelelően a számviteli törvény által sem elfogadhatónak minősített véleményeltérést mindössze 3 esetben (0,42 százalék) jelölték meg a szerződésszünetelés indokaként.

A bizottsághoz rendszeresen érkeznek megkeresések, és időnként jogértelmezési kérdés kapcsán is a KKB-hoz fordulnak könyvvizsgálók, vagy a könyvvizsgálatot igénybe vevők. 2009 során két *jogértelmezéssel kapcsolatos kérdés* érkezett, amelyeket a bizottság hatáskör hiányában a Pénzügyminisztériumhoz továbbított.

Az év során hat *panaszbejelentés* érkezett a könyvvizsgáló magatartásával kapcsolatban. A bizottság valamennyi panaszbejelentésre válaszolt, amennyiben az nem a kamarától érkezett tájékoztatás céljából. Ez esetben ugyanis a kamara foglalkozott az ügyvel. Egy esetben az ügyfél bejelentése nyomán a bizottság a kamaránál fegyelmi eljárás megindítását is kezdeményezte.

A bizottság részéről – a kkt-ban előírt közfelügyeleti célt és eszközrendszert is figyelembe véve – a felvetés elutasításával zárult annak a könyvvizsgálónak a bejelentése, aki a kamara fegyelmi eljárása elleni tiltakozásul törvényességi felügyeleti eljárás kezdeményezését kérte a bizottságtól.

A BIZOTTSÁG 2010. ÉVI FŐ CÉLKITŰZÉSEI

Az általános cél változatlan: hozzájárulni a jogszabályi kötelezettségen alapuló könyvvizsgálói tevékenység átláthatóságához, ellenőrizhetőségéhez, minőségének biztosításához és ezen keresztül segíteni a közérdek érvényesülését. Indokolt és szükséges a közfelügyelet alá tartozó tevékenységek tekintetében a felelősségi viszonyok uniós követelményeknek megfelelő egyértelmű rendezése, a bizottság végső felelősségének deklarálása. Ezt írta elő a 2006/43/EK könyvvizsgálói irányelv, amelynek a közfelügyeletre vonatkozó maradéktalan átültetésével adós maradt a kkt.

Az elmúlt két év tapasztalatai nyilvánvalóvá tették, hogy a könyvvizsgálói irányelv közfelügyeleti előírásainak való teljes megfelelés tovább nem halasztható. Ezzel párhuzamosan ugyancsak intézkedést igényel az Európai Bizottság 2008. évi ajánlása, amely előírta, hogy a közérdeklődésre számot tartó gazdálkodókat könyvvizsgálók (könyvvizsgáló cégek) minőségbiztosítását külső (szakmától) függetlenek végezzék.

A bizottság eddigi nemzetközi tapasztalatai is megerősítették a hivatkozott irányelv elvárását, miszerint könyvvizsgálói közfelügyeletet kizárólag a könyvvizsgálói szakmától független intézmény láthat el. Tekintettel arra, hogy a törvény értelmében a kamara viszonylag széles skálán közfelügyeleti hatáskört is ellát – és ez akadály lehet a hazai közfelügyelet nemzetközi elfogadásának –, a bizottság kezdeményezi a kkt mielőbbi módosítását.

Nem halasztható a könyvvizsgálók, könyvvizsgáló cégek minőségbiztosítási rendszerének átalakítása, azaz a közérdeklődésre számot tartó gazdálkodók könyv-

vizsgálói szakmától független irányítás mellett működő inspekciós rendszerének meghonosítása, ami ugyancsak törvénymódosítással jár. A bizottság a 2010-es évet a független inspekciós rendszerre való felkészülés évének tekinti. A gyakorlati megvalósításhoz hasznos információkkal szolgált az uniós országok könyvvizsgálói közfelügyeletei és inspektorai számára megrendezett nemzetközi munkamegbeszélésen való részvétel 2010 februárjában és más uniós országok közfelügyeleti hatóságaitól nyert tapasztalatok értékelése.

A kkt a könyvvizsgálói irányelvben biztosított mentesítési lehetőségekkel élve a közérdeklődésre számot tartó gazdálkodók körét a tőzsdei társaságokra szűkíti. A nemzetközi és a hazai tapasztalatok azt mutatják, hogy a közérdeklődés ennél szélesebb kört érint. Ezért a bizottság kezdeményezi a közérdeklődésre számot tartó gazdálkodók körének hitelintézetekkel, biztosítókkal és befektetési vállalkozásokkal, önkormányzatokkal való kibővítését. A bizottság az említett gazdálkodókat olyannak tartja, amelyek iránti megkülönböztetett figyelem és könyvvizsgálóikkal szembeni nagyobb ellenőrzési szigor a piacgazdaság működésének szükséges velejárója.

A bizottság ellenőrzési feladatai, amelyek témái a nyilvánosságra hozott munkatervben megtalálhatók, a könyvvizsgálói törvényből, a folyamatban lévő vizsgálatokból, valamint az eddigi tapasztalatokból adódnak. A célok között továbbra is a közérdeklődésnek kitett gazdálkodók, valamint a hitelintézetek, biztosítók, önkormányzatok könyvvizsgálóinak minőség-ellenőrzése kap prioritást.

KKB

KKB

Beszámoló a Könyvvizsgálói Közfelügyeleti Bizottság 2009. évi tevékenységéről
Budapest, 2010. március